

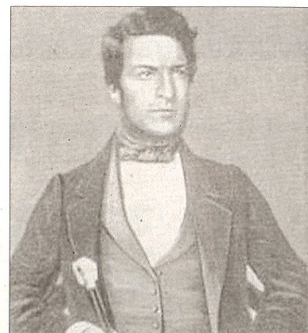
Jaume Tió i Noé

Jaume Tió i Noé (Tortosa 1816 - 1844) va ser una de les grans glòries literàries del Romanticisme a Catalunya. De ben jove se'n va anar a viure a Barcelona (seixe el consentiment patern) i va portar una vida bohèmia amb la intenció d'engegar una incipient carrera literària que abraçaria la dramàtúrgia, la poesia, els estudis històrics i una intensa activitat periodística. Va entrar en col·laboració amb els més importants periòdics de la capital catalana, en els quals va publicar els seus primers poemes: *El Constitucional*, *El Guardia Nacional* i *El Vapor*. Durant una curta estada a París, també va col·laborar amb *Le Siècle*, on va demostrar un gran domini de la llengua francesa, i amb *El Orbe literario*, rotatiu de caràcter literari que es publicava en castellà a la capital gala. A partir del 1840, va fundar i dirigir altres periòdics com *El Solitario*, *El Liberal Barcelonés* i *El*

Heraldo, el qual va servir-li com a veritable plataforma per editar les seues poesies i traduccions i realitzar un intens treball de dissertació i crítica literària i teatral. La qualitat de molts dels estudis publicats en aquest darrer rotatiu, atès el seu caràcter estrictament de difusió literària, va ser considerada una fita periodística remarcable en el seu temps.

L'estrena a Barcelona a finals dels 1830 dels seus drames *Generosos a cual más*, *El castellano de Mora*, *Alfonso II*, *el liberal* i *El espejo de las venganzas*, inspirat en la història de la corona catalano-aragonesa, el van consolidar definitivament com a gran promesa de la dramàtúrgia catalana, en rebre unes excel·lents crítiques per part dels més prestigiosos literats barcelonins com Joan Cortada i Pau Piferrer. A més, el seu prestigi va romandre immaculat durant tota la resta d'aquest segle, com ho demostren les paraules elogioses que li va dirigir, vint anys després de la seua mort, el crític Leopold Feu en la lloada secció titulada *Galería de escritores catalanes de Diario de Barcelona*: "Las producciones literarias de nuestro autor bastan y sobran, por fortuna, para legitimar la reputación que supo conquistarse en Cataluña, y en el género dramático sobre todo, acreditó perfectamente dotes naturales, tan dignas de aplauso y estima, como facilidad y dulzura poco comunes, especial destreza en acomodarse a todos los tonos, rara viveza de concepción, belleza y buen corte en el diálogo y un amor acendrado y constante a las edades caballerescas y a las glorias nacionales".

Es va distingir també com a un excel·lent i prolífic traductor, a l'alçada dels millors del seu temps. A instàncies del seu editor, Joan Oliveres, va fundar i dirigir la Biblioteca de Autores Ilustres, que va encarregar-se de traduir al castellà les obres, entre d'altres, dels francesos Honorat de Balzac i Alexandre Dumas, i de l'italià Tomàs Grassi. Com a polifacètic home de lletres, també va sentir un apassionament pels estudis històrics, que el va portar a l'elaboració de la part final de la *Historia de los movimientos, separación y Guerra de Catalunya en tiempos de Felipe IV*, que havia començat l'historiador portuguès Francesc Manuel Melo i que tracta sobre la revolta dels Segadors. Posteriorment, va redactar també un extens pròleg a la crònica *Expedición de los catalanes y aragoneses contra turcos y griegos*, d'en Francesc de Moncada. El seu posicionament ideològic no ha estat aclarit, però. El seu traspàs sobtat, quan tenia només 28 anys, va causar una gran commoció tant a Tortosa com en els actius ambients literaris barcelonins. La premsa catalana va omplir moltes pàgines en forma d'elogis efusius envers la pèrdua d'un

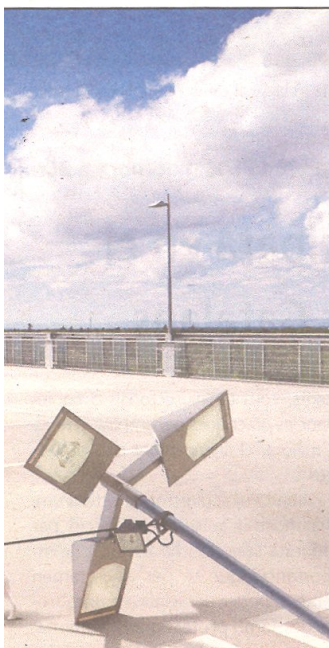
eminent literat: "Y Cataluña acaba de perder una de estas inteligencias a quien amaba, porque luchó con entusiasmo e hizo renacer la literatura catalana que estaba abatida".

Litteratus

■ Algunes crítiques a la seua manca de catalanitat pel fet de ser tortosí (tema recurrent dissortadament en alguns rotatius barcelonins del segle XIX) van ser contestades amb contundència per l'intel·lectual Francesc Mestre i Noé (nebot llunyà seu), autor de la seua biografia, que usa una bona gamma d'arguments per rebatre totes i cadascuna d'aquestes insinuacions: "Tió no va escriure en català perquè el català estava en desús i soterrat feia molt temps; però home ben format, va orientar els seus treballs pel camí de la història, i com sentia les tradicions i les grandeses de la seua volguda Catalunya, tota la seua idealitat la va posar en el teatre, inspirant-se en los fets gloriosos de la Corona d'Aragó, com es veu en la quasi totalitat dels seus drames, perquè sabia que la literatura teatral és la que més influeix, commou i al·licona les multituds".

Tanmateix, Jaume Tió es mostrava sensible al possible renaixement literari català, com exemplifica la següent carta que va enviar des de Tortosa el 1939 a un dels grans recuperadors de la nostra llengua, Joaquim Rubió i Ors, amb motiu de la publicació del seu patriòtic poemari *Lo Gayter del Llobregat*, amb la lloable intenció de promoure la venda d'aquest històric llibre escrit en llengua catalana a la seua ciutat de naixença, a desgrat de les dificultats que comportaria a causa de la falta de costum que tenien els lectors tortosins de llegir en la llengua nativa:

"Fuí a ver a Ferreres (un llibreter de la ciutat) y luego le envié tu paquetito; díjome que en esta no podían venderse libros de la naturaleza del tuyo, pero yo creo que se despacharán, sino todos, los más al menos, pues animaré a mis amigos y espero que así que lean alguno de tus versos se aficionarán y compraránlos". Sense voler caure en la reiteració, acabem dient que l'admiració i el plany de les lletres catalanes queda reflectida a la perfecció en la cèlebre frase del crític Lorenzo Pujol y Boada: "Ha muerto el rey de la literatura catalana; ahora habrá odios, intrigas y otras miserias literarias. ¡A quién corresponde la corona!"

conduexis.

Das Auto.

*(Inclou IVA, transport, impost de matriculació, 10 anys i clients particulars que financin un crèdit estructural). **Inclou gratis el paquet de manteniment

www.volkswagen.merkamotor.com